

Izpad dohodka v gozdarskem sektorju v obdobju od 16. 3. 2020 do 30. 6. 2020

dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Darja Stare , mag. inž. gozd., Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
uni.dipl.ing.gozd. Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
uni.dipl.ing.gozd. Matevž Triplat, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 27.07.2020

Na Gozdarskem inštitutu Slovenije smo ocenjevali izpad dohodka v gozdarskem sektorju skladno z metodologijo objavljeno v Odloku o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 61/20). Ocene temeljijo na teoretični modelni oceni sprememb:

- količine proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljnjem besedilu: GLS) v letu 2020 (izračunane na podlagi preteklih podatkov) in
- odkupnih cen izbranih kategorij GLS v letu 2020 (izračunane na podlagi preteklih podatkov).

Ocena teoretične mesečne proizvodnje GLS za leto 2020

Osnova za oceno predvidene mesečne dinamike proizvodnje GLS v letu 2020 so začasni podatki o strukturi proizvodnje GLS (preglednica 1) ter podatki o dinamiki odkupa lesa, ki jih v okviru mesečnih raziskovanj »Odkup lesa (KME-LES/M)« zbira Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SURS) za obdobje 2015-2019.

Preglednica 1: Proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov v letu 2019 (v m³ neto)

	Hlodi	Les za celulozo in plošče	Drugi okrog. ind. les	Les za kurjavo	Skupaj
Iglavci	2.025.905	491.013	20.000	163.124	2.700.042
Listavci	359.211	503.152	47.000	1.030.699	1.940.062
Skupaj	2.385.117	994.165	67.000	1.193.823	4.640.104

Opomba: struktura proizvodnje GLS za leto 2019 je začasna, končna bo predvidoma objavljena oktobra 2020

Na podlagi petletnega povprečja količin odkupa GLS na kamionski cesti iz zasebnih gozdov je bila izračunana predvidena dinamika proizvodnje GLS po mesecih po združenih kategorijah GLS (hlodovina iglavcev, les slabše kakovosti iglavcev, hlodovina listavcev ter les slabše kakovosti listavcev) (Preglednica 2).

Preglednica 2: Predvidena povprečna dinamika proizvodnje GLS v obdobju 2015-2019 (vir podatkov: SURS).

Združene kategorije GLS [m ³ neto]	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Okt	Nov	Dec
Hlodovina iglavcev	8%	5%	7%	8%	8%	7%	10%	12%	11%	10%	8%	6%
Les slabše kakovosti iglavcev	7%	6%	7%	9%	9%	8%	9%	9%	10%	10%	8%	9%
Hlodovina listavcev	10%	10%	15%	13%	8%	5%	4%	3%	4%	7%	11%	11%
Les slabše kakovosti listavcev	8%	9%	12%	10%	10%	8%	6%	4%	6%	7%	9%	11%

Na podlagi izračunanih deležev po združenih kategorijah GLS smo ocenili količino proizvodnje za obdobje od 16. marca 2019 do 30. junija 2019 (preglednica 3). Ocenjena dinamika proizvodnje GLS po mesecih za leto 2019 predstavlja ocenjeno teoretično proizvodnjo za leto 2020 (TPGLSx20) in je podlaga za izračun izpada proizvodnje GLS v času epidemije COVID-19.

Preglednica 3: Ocenjena količina proizvodnje v obdobju od 16. 3. 2019 do 30. 6. 2019

Združene kategorije GLS [m ³ neto]	Marec (od 16.3)	April	Maj	Junij
Hlodovina iglavcev	70.797	168.932	176.544	142.930
Les slabše kakovosti iglavcev	25.874	60.037	64.476	52.751
Hlodovina listavcev	25.823	46.505	30.222	17.811
Les slabše kakovosti listavcev	92.349	152.214	161.720	124.131
Skupaj	214.843	427.688	432.962	337.623

Ocena dejanske proizvodnje GLS v analiziranem obdobju

Ocena poseka oziroma dejanske proizvodnje GLS v času od 16.03.2020 do 30.06.2020 je zahtevna naloga. Za potrebe boljšega vpogleda v stanje na trgu GLS v času epidemije, smo na Gozdarskem inštitutu Slovenije že v drugi polovici marca začeli spremljati stanje pri nekaterih večjih oziroma pomembnejših deležnikih na trgu okroglega lesa v Sloveniji in tudi širše v Evropi. Tako smo na primer začeli izvajati mesečno - izredno zbiranje odkupnih cen GLS na kamionski cesti iz zasebnih gozdov. V nekoliko prilagojen anketni vprašalnik smo dodali vprašanje o zmanjšanju odkupa iz zasebnega sektorja. Po zbranih informacijah se je odkup lesa iz zasebnega sektorja začel zmanjševati v drugi polovici marca, v sredini aprila so odkupovalci poročali o povprečnem 40 % zmanjšanju odkupa, v maju so odkupovalci poročali o še večjem padcu odkupa in sicer v povprečju za več kot 50 %. V juniju se je odkup lesa še vedno zmanjševal, še vedno kar 22 % podjetji poroča o ustavljenem odkupu, več kot 45 % podjetji pa je poročalo o preplovljenem odkupu.

Za oceno poseka in predvsem oceno trendov med primerjalnim obdobjem 2019 in 2020 smo analizirali podatke o količinah iz zaključenih odločbah o poseku izbranih dreves Zavoda za gozdove

Slovenije (v nadaljevanju ZGS). Po podatkih ZGS je bil posek v juniju 2020 nižji kot posek v primerjalnem obdobju 2019. Pozitivno je dejstvo, da se je v tem obdobju bistveno zmanjšal sanitarni posek in sicer je bil letos pri iglavcih za 20 % manjši kot v juniju 2019 (preglednica 4).

Preglednica 4: Gibanje poseka v analiziranem obdobju po podatkih ZGS (realizirane odločbe) med primerjalnim obdobjem 2019 in 2020.

	Marec	April	Maj	Junij
Skupni posek-IGL	-6 %	-30 %	-32 %	-20 %
Skupni posek-LIST	-14 %	-35 %	-19 %	-21 %
Povprečno	-9 %	-31 %	-25 %	-20 %

Vendar ti podatki predstavljajo zgolj del informacij, ki so ključne za izračun izpada dohodka, saj ZGS ne beleži kdaj je bil les prodan oziroma odpeljan iz gozda. Poleg tega so odločbe za redni posek več letne in jih lahko lastniki realizirajo v zelo različnem časovnem obdobju. Zato smo za oceno dejanskega stanja uporabili izračunane in predstavljene padce proizvodnje GLS (preglednica 4) ter predvideno proizvodnjo po združenih kategorijah GLS (preglednica 3). Po tovrstni metodologiji je bila ocenjena proizvodnja GLS po združenih kategorijah gozdnih lesnih sortimentov (DPGLSx20) v izbranem obdobju 2020 (Preglednica 5).

Preglednica 5: Ocenjena dejanska proizvodnja GLS v juniju 2020.

Združene kategorije GLS [m ³ neto]	Marec (od 16.3)	April	Maj	Junij
Hlodovina iglavcev	66.732	119.072	120.055	114.968
Les slabše kakovosti iglavcev	24.389	42.317	43.846	42.431
Hlodovina listavcev	22.085	30.369	24.556	14.033
Les slabše kakovosti listavcev	78.983	99.402	131.402	97.804
Skupaj	192.189	291.160	319.859	269.237

Ocenjena proizvodnja v mesecih, ki jih je zaznamovala epidemija COVID-19 je bila za več kot 340.000 m³ manjša, kot je bila proizvodnja v primerjalnem obdobju v letu 2019. Največji upad proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov je bil po naših ocenah v aprilu, ko je bila ocenjena proizvodnja manjša za več kot 130.000 m³.

Ocena teoretičnih odkupnih cen GLS v letu 2020 po mesecih

Osnovo za oceno teoretičnih odkupnih cen GLS na kamionski cesti predstavljajo podatki o odkupnih cenah GLS, ki jih mesečno zbira SURS v okviru statističnega raziskovanja »Odkup lesa (KME-LES/M)«.

V metodologijo izračuna ocene teoretičnih odkupnih cen GLS v času trajanja epidemije COVID-19 se

vključijo tiste kategorije GLS iz statističnega raziskovanja KME-LES/M, ki so imele v obdobju 2015–2019 povprečno višino letnega odkupa 30.000 m³ ali več. Odkupne cene se združijo v štiri razširjene kategorije GLS, in sicer: hlodovina iglavcev, les slabše kakovosti iglavcev, hlodovina bukve in les slabše kakovosti listavcev.

Izračun teoretične odkupne cene kategorij GLS za posamezni mesec temelji na:

- 1.) izračunu povprečja odkupnih cen GLS za večletno obdobje (od leta 2006 do leta 2020) po kvartalih (jan-mar, apr- jun, jul-sep, okt-dec),
- 2.) izračunu indeksov sprememb cen glede na prejšnji kvartal in sicer na ravni večletnega obdobja,
- 3.) izračunu povprečne kvartalne spremembe odkupnih cen GLS.

Teoretične odkupne cene za razširjene kategorije GLS za izbran mesec 2020 se tako izračuna po enačbi:

$$TCx20 \text{ [EUR/m}^3\text{]} = \text{Odkupna cenax19 [EUR/m}^3\text{]} * \text{Povpr. sprememba cen}$$

TCx20 - Teoretična odkupna cena izbrane razširjene kategorije GLS, ki temelji na podatkih 2019 (v EUR/m³)

Odkupna cenax19 - Odkupna cena izbrane razširjene kategorije GLS v mesecu x v 2019 (v EUR/m³)

Povpr. sprememba cen - Povprečna kvartalna sprememba odkupne cene izbrane razširjene kategorije GLS v izbranem kvartalu, ki temelji na večletnih podatkih (2006-2020)

Preglednica 6: Teoretične (napovedane) odkupne cene GLS v obravnavanem obdobju.

Združene kategorije GLS [€/m ³]	Marec	April	Maj	Junij
Hlodovina iglavcev	62,33	58,66	58,64	59,37
Les slabše kakovosti iglavcev	31,23	31,42	32,01	30,49
Hlodovina listavcev	69,65	64,72	62,27	60,45
Les slabše kakovosti listavcev	48,48	41,56	41,85	40,84

Ocena dejanskih mesečnih odkupnih cen GLS v času epidemije COVID-19

Osnovo za oceno dejanskih odkupnih cen GLS na kamionski cesti predstavljajo podatki o odkupnih cenah GLS iz zasebnih gozdov, zbranih s strani GIS. Zbiranje cen je potekalo v sredini februarja, aprila, maja in junija 2020. Spletni vprašalnik je bil poslan na več kot 200 naslovov. Število odgovorov pa je nihalo med 27 in 32 podjetji.

Analiza odkupnih cen je pokazala, da so cene v tem obdobju padle, gibanje cen je različno po posameznih sortimentih. Gibanje cen redno objavljamo na <http://wcm.gozdis.si/novice> in jih v tem primeru ne bomo posebej predstavljali.

Dejanske ocene odkupnih cen (DCx20) izbranih kategorij GLS na trgu se torej določijo s pomočjo mesečnega zbiranja odkupnih cen GLS s strani GIS (Preglednica 7).

Preglednica 7: Dejanske odkupne cene GLS v obravnavanem obdobju (vir podatkov: SURS in GIS).

Združene kategorije GLS [€/m ³]	Marec	April	Maj	Junij
Hlodovina iglavcev	61,94	57,04	57,03	55,22
Les slabše kakovosti iglavcev	29,96	28,08	27,75	25,60
Hlodovina listavcev	70,17	58,93	59,54	60,36
Les slabše kakovosti listavcev	44,05	39,57	41,18	42,99

Izračun mesečne vrednosti proizvodnje GLS

Teoretična mesečna vrednost proizvodnje v letu 2020 temelji na predpostavki, da bi bila proizvodnja GLS v normalnih razmerah primerljiva s proizvodnjo v 2019. Tako se teoretična vrednost proizvodnje v 2020 izračuna po enačbi:

$$TVx20 \text{ [EUR]} = TPGLSx20 \text{ [m}^3\text{]} * TCx20 \text{ [EUR/m}^3\text{]}$$

TVx20 - Teoretična vrednost proizvodnje posameznih združenih kategorij GLS v mesecu x v letu 2020 (v EUR)

TPGLSx20 - Teoretična količina proizvodnje po posameznih združenih kategorijah GLS v mesecu x v letu 2020 na podlagi podatkov za 2019 (v neto m³)

TCx20 - Teoretična odkupna cena posamezne združene skupine GLS v izbranem mesecu 2020 na podlagi preteklih podatkov (v EUR/m³)

Z upoštevanjem teoretičnih količin izračunanih na podlagi podatkov za leto 2019 in teoretičnih cen, ki bi bile na trgu v kolikor ne bi bilo epidemije COVID-19, bi bila vrednost proizvodnje GLS v obravnavanem obdobju 2020 skoraj 70 milijonov € (preglednica 8).

Preglednica 8: Teoretična vrednost proizvodnje posameznih združenih kategorij GLS v juniju 2020 (v EUR).

Vrednost (€) - napoved	Marec (od 16.3)	April	Maj	Junij
Hlodovina iglavcev	441.2598	9.909.779	10.352.542	8.485.681
Les slabše kakovosti iglavcev	808.049	1.886.350	2.063.879	1.608.366
Hlodovina listavcev	1.798.507	3.009.943	1.881.898	1.076.669
Les slabše kakovosti listavcev	4.477.045	6.325.934	6.767.977	5.069.050
Skupaj	11.496.200	21.132.007	21.066.296	16.239.766

Dejanski podatki o stanju na trgu kažejo drugačno sliko in sicer se je proizvodnja zmanjšala, prav tako so padle tudi cene posameznih GLS.

Dejanska mesečna vrednost proizvodnje se za leto 2020 izračuna po enačbi:

$$DVx20 \text{ [EUR]} = DPGLSx20 \text{ [m}^3\text{]} * DCx20 \text{ [EUR/m}^3\text{]}$$

DVx20 - Ocena dejanske vrednosti proizvodnje po posameznih združenih kategorijah GLS v mesecu x v letu 2020 (v EUR)

DPGLSx20 - Ocenjena dejanska količina proizvodnje po posameznih združenih kategorijah GLS v mesecu x v letu 2020 (v m³)

Odkupna cenax20 - Odkupna cena posamezne združene kategorije GLS v izbranem mesecu 2020 (v EUR/m³)

Po predstavljenih predpostavkah o zmanjšanju proizvodnje v posameznih združenih kategorijah GLS ter predstavljenemu stanju na področju cen GLS na trgu smo ocenili dejansko mesečno vrednost proizvodnje v obravnavanem obdobju 2020 (preglednica 9). Vrednost proizvodnje je padla v primerjavi z enakim obdobjem v lanskem letu. Ocenjena vrednost proizvodnje GLS je v obravnavanem obdobju znašala nekaj več kot 51 milijonov €, kar je skoraj 19 milijonov € manj kot je bila ocenjena teoretična vrednost proizvodnje (na podlagi podatkov 2019).

Preglednica 9: Ocenjena dejanska vrednost proizvodnje posameznih združenih kategorij GLS obravnavanemu obdobju 2020 (v EUR).

Vrednost (€)-dejansko	Marec (od 16.3)	April	Maj	Junij
Hlodovina iglavcev	4.133.400	6.791.904	6.846.737	6.348.555
Les slabše kakovosti iglavcev	730.687	1.188.083	1.216.715	1.086.233
Hlodovina listavcev	1.549.727	1.789.690	1.462.061	847.060
Les slabše kakovosti listavcev	3.479.230	3.932.843	5.411.147	4.204.602
Skupaj	9.893.044	13.702.522	14.936.660	12.486.450

Izpad dohodka v gozdarskem sektorju v času epidemije COVID-19

Ocena izpada dohodka zaradi epidemije COVID-19 se izračunava na podlagi podatkov o teoretični vrednosti proizvodnje ter dejanske vrednosti proizvodnje. Pri tem se predvideva, da se stroški proizvodnje niso spremenili oziroma ostajajo v omenjenem obdobju primerljivi.

Delež izpada dohodka se izračuna po formuli:

$$\text{Izpad dohodka [\%]} = ((TVx20 - DVx20 / TVx20) \times 100$$

TVx20 - Teoretična vrednost proizvodnje GLS v mesecu x v letu 2020 (v EUR)

DVx20 - Dejanska vrednost proizvodnje GLS v mesecu x v letu 2020 (v EUR)

Povzetek vseh predstavljenih izračunov in ocen je podan v preglednici 10, v kateri je prikazana tudi končna ocena izpada dohodka v sektorju gozdarstva.

Preglednica 10: Ocena izpada dohodka v gozdarskem sektorju v času epidemije COVID-19 in v mesecih po njej.

	Marec (od 16.3)	April	Maj	Junij
Teoretična vrednost proizvodnje GLS	11.496.201	21.132.008	21.066.296	16.239.766
Dejanska vrednost proizvodnje GLS	9.893.045	13.702.522	14.936.660	12.486.450
Razlika med teoretično in dejansko vrednostjo	-1.603.156	-7.429.486	-6.129.636	-3.753.316
Ocenjen izpad dohodka	14 %	35 %	29 %	23 %

Zaključek

Skladno z metodologijo iz priloge 1 Odloka o finančnem nadomestilu zaradi izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19, smo izračunali izpad dohodka v sektorju gozdarstva za obdobje od 16.3. do 30.6.2020. Izračunan izpad dohodka v sektorju gozdarstva je v drugi polovici marca 2020 znašal 14 %, v aprilu, maju in juniju pa je presegel 20 % in je znašal v aprilu 35 %, v maju 29 %, v juniju pa 23 %.

Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja je za prvo obdobje (april 2020) izdala odločbe o pravici do sredstev za nadomestilo zaradi izpada dohodka v gozdarskem sektorju zaradi epidemije COVID-19. Odločbe bo prejelo 104 lastnikov gozda v skupni višini 270.135,41 EUR. Sredstva bodo upravičencem nakazana predvidoma do konca julija 2020. Za drugo obdobje (maj 2020) bodo odločbe izdane predvidoma 17.8.2020, izplačila pa bodo izvedena konec meseca avgusta.